

ELŐFIZETÉS

MELYEN:
Egy évre 14 koroná.
Egy hónap 2 koroná.

VIDÉKEN:
Egy évre 16 koroná.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDTÉSEK:
4-határon példányszáma 20 fűt,
minden követszámból 10 péld.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyetértés
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, november 13

Visszavertük az olaszok új támadását a görzi hídfőnél.

Oroszok hadijog ellenes viselkedése. — Üldöző harcok Szerbiában.

Budapest, november 12. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A Czartorysktól északnyugatra folyó harcokban tegnap négy tisztet és kétszázharminc főnyi légénységet fogtunk el. Sapanownál több éjszakai támadást vertünk vissza. A Putilowka harcvonalunk mögött a négyszázhetes számú orosz gyalogezred egy tisztjét fogtuk el, aki osztrák-magyar egyenruhában átlopódzott vonalainkon, hogy kémkedjék. Tisztek által vezetett osztagaink megállapították, hogy a Kormia patak mellett Garajinovka-tól délre levő orosz csapatok sebességteljesen felkoncolták. Itt csapataink osztrák-magyar egyenruhába öltözött orosz figyelő őrszemekre is bukkantak.

Olasz hadszíntér:

Aránylag csendes éj után tegnap délelőtt az olasz tüzéség heves tüzelése a tegnapelőtti egész harcvonalon megújult. Az ellenség gyalogsága ezután újra szakadatlanul támadta a görzi hídfőt és a Doberdo fensíket. Az összes rohamok újra az ellenség borzasztó veszteségei közt omlottak össze. Újra szilárdan csapataink birtokában vannak az összes hadállásaink. Az ellenség előretörései Zagoránál és Vrsic szakaszon éppúgy végződtek, mint a főtámadás. Az olaszok a Dolomit-harcvonalon, a Col di Lana csücskén és lejtőin levő hadállásainkat a legutóbbi napokban is több ízben támadták meg sikertelenül. Az olasz hadvezetőségnek az ezen szakaszon lejátszódott eseményekre vonatkozó hivatalos jelentései teljesen hamisak és csak merőben helytelen jelentéseken alapulhatnak.

Délkeleti hadszíntér:

Az üldöző harcok az egész harcvonalon folynak. A német csapatok az Ibar völgyében rohammal elfoglalták Bogutowicot és a két oldalról emelkedő magaslatokat. Galwitz tábornok hadserege a Jastribac hegység csücskvonalához közeledik. Az újabb zsákmány itt egyezernégyszáz fogoly, tizenegy löveg, tizenhat löszerkocsi és egy hadiszereplény vonat. A bolgár hadsereg az egész harcvonalon kimerőszakolta az átkelést a Moraván. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A Moravától délre folyik az üldözés.

Berlin, november 12. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az arcvonalon újabb esemény nem történt. Két angol kétfedelű repülőgépet légi harcban lelőttünk, egy harmadik arcvonalunk mögött leszállani kényszerült.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy és Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja. Lényeges esemény nem történt.

Linsingen tábornok hadcsoportja.

Azon német csapatok, amelyek tegnap korán reggel a kovel-sarni-i vasutól délre egy orosz támadást visszavertek, ez alkalommal négy tisztet és kétszázharminc főnyi légénységet elfogtak.

Balkán hadszíntér:

Az üldözést folytattuk. A kraljevo-trsteniki vonaltól délre az első hegygerincen áthaladtunk. A Rasina-völgyben, Krusevától délnyugatra csapataink Dupoi-ig nyomultak előre. Odább keletre elértük Ribaret és a szorosan mellette fekvő Ribarska-Banja-t. Tegnap több mint ezerhétszáz foglyot ejtettünk és tizenegy ágyút zsákmányoltunk. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGÚJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

Pétervár. A Rjeos jelenti: A külföldi valuta ismét rendkívüli módon emelkedett, 10 font sterling most 150 rubel, békeidőben 96 rubel volt.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti New-Yorkból: Az Associated Press jelenti: Dac-ra az angol cenzurának, hír érkezett, hogy a halderabadi pizzant, Anglia hű vazallusát Indiában a nép megfosztotta méltóságától. Ez az esemény a zendülésről szóló hírek legfontosabbika s ez a főoka annak, hogy Kitchener Angliából elutazott.

Berlin. A Wolf ügynökség jelenti: A Földön nagy szikratávíró állomás angol hitelesítője november 10-én hírt terjesztett arról, hogy spanyolországi hírszerzők szerint a gibraltári uton egy angol elrkáló elűlyesített két német tengeralattjárót. Mint illetékes helyen értesülünk, a hír tisztára kitalálás.

Amsterdam. A görög határról jelentik: Tizedikén este óta Velezné nagy harc van a bolgárok és franciák között folyamatban.

Bukarest. A kamara ülését a király nyitja meg fontos politikai beszéddel. Take Jonescu barátja, Venizelosz látogatására Athenbe utazott.

Konstantinápoly. A szerb menekülő hadsereg számát legfeljebb nyolcvanezerre becsülik.

Bukarest. A Pester Lloyd tudósítója beszélgetést folytatott Arion volt miniszterrel, aki kijelentette, hogy Romániának jelenleg a sem legességre nagyobb szüksége van, mint valaha volt.

— Nem hiszem, — mondotta — hogy a román helyzet tavaszig változék, ha csak előre nem látható események nem következnek be. Gazdasági helyzetünk nem kielégítő, s miután termékeinkre nincsenek vevők, Németországgal kell keresnünk a megegyezést.

A belpolitikáról nyilatkozva kijelentette, hogy a konzervatív-párt nem kívánja a kormányválságot, ameddig a kormány a kötelességét teljesíti. Romániának erősebben és nagyobbban kell kikerülnie a világháborúból. A kormány ebbeli kötelességét remélhetőleg teljesíteni fogja. Most ugyan vannak pártviszályok, de komoly pillanatban nem lesznek sem demokraták, sem konzervatívok, sem liberálisok, csak románok.

Drágább a zsir és a tojás.

(A lisztsempészés megállítására. — Beszűntetik a malmok a városi liszt őrését.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 12.

Az Aradi Közlöny három nappal ezelőtt figyelmeztette a tanácsot arra, hogy Aradról nagyarányú liszt kivétel van, félt, hogy a város kontingensét másutt fogyasztják el és az aradi polgárság liszt nélkül marad. Ma már Lőcs Rezeő helyettes polgármester a közéleti bizottság ülésén nyíltan kijelentette, hogy *éjjel kocsikon viszik ki a lisztet a városból.* Az aradi malmok adatai szerint a lisztelárusítással megbízott kereskedők a város intencióinak egyáltalában meg nem felelő módon találmozták raktáraikat és ezért előterjesztést tett a polgármesternek, hogy a liszt szállítási engedélyeket szüntesse be és a vámokat utasítsa a kivétel megakadályozására. A kivett szabályozó miniszteri rendelet nem tiltja ugyan a tengelyen történő elszállítását, de a városnak szent ónzása megkívánja a liszt visszatartását. Ha majd panaszkodnak a miniszternél, talán rájön, hogy milyen ferde helyzeteket teremtenek a zöld asztalnál készült rendeletek. A bizottság ezt az intézkedést elégségesnek tartja és mellőzte azt a javaslatot, hogy a város vegye el a kereskedőktől maximális áron a lisztfelesleget és ő maga juttassa a fogyasztóhoz.

Rendkívül súlyos helyzetbe kerül a város közönsége a liszt ellátással már talán a legközelebbi napokban, mert az év végéig szükséges liszt szállítására vállalkozott malmok a tanácshoz intézett beadványukban kifejtik, hogy november 15-ikén beszüntetik a szállítást, mert nekik búzájuk nincs, ők vásárolni, a vásárlási engedély későn történt megadása következtében, nem tudtak eleget, amit pedig megvettek, azt a vasúti mizériák miatt nem kapják meg. Amit eddig adtak a városnak, azt is már a Haditermény Részvénytársaság által hozzájuk beutalt, de nem Arad céljaira szánt gabonából őrölték és szoleáltatták ki, már pedig ez tovább nem vehet így, mert ők a felelősséget nem vállalhatják. A Neuman Testvérek cég már eddig is 600 métermázsza kenyérliszttel adott ki többet, mint amennyi köteleessége lett volna, összesen pedig 6800 métermázsával több búzát őrölték meg a város részére, mint amennyit vásárolni tudott. A Széchenyi melom pedig 6845 métermázsza búzát vett el a Haditermény Részvénytársaság készletéből és nyújtotta előlegül a városnak. Kéri a malmok a tanácsot, hogy sürgősen intézkedjék a kormánynál, hogy az az omittett térsaságnál utalja ki a város részére a már eddig is felhasználott kvantumot és a még szükséges százhusz vaggont, mert különben beszüntetik a liszt szállítást.

A közéleti bizottság azt javasolja a tanácsnak, hogy küldje fel Budapestre a helyettes polgármestert és Bing Hugó bizottsági tagot, hogy járjanak el a kormányhoz és a részvénytársaságnál és egyúttal eszközöljék ki a provizió elengedését is.

A malmok bejelentik továbbá azt is, hogy a már leszállított liszt után az ígért 200 korona proviziót nem utalhatják ki a város részére, mert vis major következtében, az ő hibájukon kívül álló körülmények miatt késett a vásárlási engedély és így ők nem használhatják ki az október 31-ig rendelkezésre álló időt.

A bizottság ezzel a kérdéssel érdemben nem foglalkozott, mert ez tisztán jogi kérdés,

amely a város és a malmok közt kötött szerződésből bírálható el és ama véleményének kifejezése mellett, hogy a malmok kötelesek a még hátralévő 120 vaggont leszállítani, mert a kormány rekviráló rendelete nem érintette a malmok ama jogát, hogy ők október végéig a város búzáját beszerezzék és amikor szerződést kötöttek a várossal, már háboru volt, azt javasolja a tanácsnak, hogy a város fűgvszének adja ki véleményadás céljából az ígvet.

Beavatott és illetékes halven a következőket mondották ebben a kérdésben:

A szerződés alapja az volt, hogy a miniszteri engedély alapján a malmok közvetlenül a gazdáktól vásárolják meg a gabonát. Az ilyen módon bevásárolt gabonák után a Hadi Termény r.-t.-ot jutalék nem illeti meg, de mivel az őrési díjban ezen jutalék, mely 100 kilónként 150 fillért tesz ki, bennfoglaltatik, a malmok ezen jutalékokat a városnak felajánlották, sőt ezen felül az elég szűken megszabott őrési díjból még 50 fillér külön jutalékokat engedélyeztek. A város igen későn kapta meg a miniszteri engedélyt és oly időben, amidőn egyrészt az általánosan ismert buza kínálat hiánya miatt, másrészt a buzamosabb ideig tartó forgalmi korlátozások miatt a bevásárlás lehetetlenné vált.

Malmok több ízben felhívták a várost, hogy fevekezzék az 1915. október 31-én lejárt bevásárlási engedély hatályának meghosszabbítását a miniszternél közközzölni, ezt a város meg is tette, de a miniszter nem teljesítette a város kívánságát, ellenben az ez év október 30-án kiadott 8925—1915. sz. rendeletével az összes eddig kiadott bevásárlási engedélyeket megszüntette és a rendeletben kiemeli, hogy a Hadi Termény r.-t. köteleességévé tette, hogy saját készleteiből első sorban ama törvényhatóságok látandók el a szükséges búzával, amelyek bevásárlási engedéllyel bírtak, de a búzát beszerezni nem voltak képesek. Ilyen helyzetben van Arad városa is és nem kételkedünk abban, hogy a Hadi Termény r.-t. a miniszteri rendeletnek megfelelően a város részére a malmoknál ki fogja utalni a szükséges búzát, vagy lisztet.

A malmokat nem érheti vád, mert ők a várost a helyzet felől idejekorán tájékoztatták és nem tehetnek arról, hogy a gabona bevásárlása lehetetlenné vált.

Miután az előadottak értelmében a buza nem lesz szabad kézből beszerezhető, hanem a malmok a H. T. R.-tól fogják azt kapni és a H. T.-nek járó jutalékokat meg kell fizetniük, véleményünk szerint az engedély ennek megfelelő részét a városnak meg nem téríthetik, mert ezen esetben az őrésre rá kellene fizetniük.

A polgárságnak ebből semminemű hátránya nem származik, mert a lisztet ezután is a hatósági árban fogják árusíthatni. Ugyanis a város a malmoktól nyert engedélyt nem a lisztárak csökkentésére fordította.

A város lépéseket tesz abban az irányban, hogy a H. T. jutalékmentes búzát bocsásson a város rendelkezésére, ez esetben a malmok által nem viselhető jutalék a városnak meg fog térülni.

A bizottság ezután egy névtelen levéliró javaslatára megkéri a tanácsot, hogy a baromfi házalást tiltsa el, mert ez által a piacra jön minden szárnyas és a maximális áron megvehető lesz. A kisjenői főhercegi uradalomtól megveszi a város a vadat, rendelt a bizottság hat vaggon burgonyát és bab árát 56 fillérben állapította meg, a Ceres-zsir árát pedig 4 koronára 80 fillérre szabta. A hagyma árát, minthogy 70 fillérért nem vásárolják, 60 fillérre szállították le.

Ismét tojás hiány van Aradon és a közéleti bizottság véleménye szerint ennek az az oka, hogy Aradon a tojás — olesó. Nyorban fel is emelték az árát és pedig a piacon 16 fillérre, a kereskedőnél 18 fillérre.

A hentesek azt panaszkodják, hogy a sertés ára horribilisen emelkedik és minthogy a zsir árak alacsonyok, nem vásárolnak és ezért nincs Aradon zsir. A bizottság nyomban fel is emelte

a zsir árát hét korona 40 fillérre, a zsir szalonnáét pedig 7 korona 20 fillérre.

Felirnak a kormányhoz, hogy sürgősen maximálja, még pedig fajták szerint, az állásért és egyúttal rendelje el a rekquirálást.

A sózott szalonna árát 7 korona, 7 korona 40 fillérben, a füstölt szalonnáét 7 korona 80 fillérben, a esászár szalonnáét 9 koronában, a debreceni kolbászt 7 korona, 7 korona 40 fillérben, a pápisiát 7 koronában, a vadász- és sonkakolbászt 7 korona 40 fillér, 8 koronában, a vérest és disznósajtot 5—6 koronában, a májast 3 koronában, az oldalas füstöltbúst 6 koronában maximálta a bizottság. Az árak kilóként értendők.

Nyolcvanhét millió az állami tisztviselőknek.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 12.

A kormány az indemnitv törvényjavaslat keretében a törvényhozástól nyolcvanhét millió koronának rendelkezésre bocsátását szándékozik kérni a közszolgálati alkalmazottaknak a háboru hosszú tartama folytán szükséges segélyezésére. Az összesből a kormány által egyes, erre különösen ráutalt alkalmazottaknak már engedélyezett és nem betudandó rendkívüli segélyeken felül segélyben fognak részesülni az összes tényleges közszolgálati alkalmazottak, akik az államtól, vagy az állam hozzájárulásával kapják illetményeiket.

A nyújtandó segélyeket 1916. január 1-én megillető fizetés természetével bíró illetmények egyévi összegének husz százalékában állapítják meg, a segély azonban tisztviselőknél, tanároknál és tanítóknál 400 koronánál, alfi zteknél és szolgáknál 200 koronánál kevesebb nem lehet. Az óvónöket, kezelőket, kezelőnöket és díjnokokat egyformán 300 korona egyzersmindenkorra szóló segélyben részesítik. Ugyancsak az élvezett illetmények mértékére való tekintet nélkül 400 korona segély lesz engedélyezendő a községi és körvosoknak, a községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítóknak és tanítóknak, továbbá a községi és köriggyzőknek, 300 korona a segédiggyzőknek, 200 korona a rendszeresített állandó állásokat betöltő egyéb községi közigazgatási alkalmazottaknak.

Az engedélyezendő egyszeri segélyek 1916. január 1-étől kezdve tíz egyenlő előzetes havi részletben lesznek a tényleges szolgálat kötelezően álló alkalmazottak részére kifizetve.

A kormány ezen felül gondoskodni kíván arról is, hogy az állami segélyben részesülő törvényhatósági és rendezett tanácsu városok ugyanolyan egyszeri segélyben részesíthessék alkalmazottaikat, mint amint segélyek a ténstiek szerint az állam által engedélyezendők lesznek. A kormány a városoknak e célból a nyolcvanhét millió koronán felül megfelelő további összeg rendelkezésre bocsátását szándékozik a törvényhozástól kérni.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háboruból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Bolgár lovasság bevonult Prisztinába.

(Osztrák-magyar foglyok szenvedése a menekülő seregnél. — Makedónia felszabadítása.)

Társasági híradások.

Berlin—Bécs—Szófia, nov. 12.

A Reichspost szófiai levelezője tudni véli, hogy a bolgár lovasság már bevonult Prisztinába. A hír megerősítése még hiányzik. (Pristina a Rigómező legfontosabb és legnagyobb városa, Uj-Szerbia nyugati szélén, az albán határ közelében.)

75 000 emberre becsülik a szerbek veszteségüket.

Stockholm, november 12. A pétervári és moszkvai lapok tudósítónak az orosz határról küldött különböző jelentéseiből a szerb hadsereg jelenlegi állapotának meglehetősen szemléltető képe alakul ki. A szerb hadsereg állandóan tartó visszavonulása elképzelhetlenül súlyos talárvizonyok között folyik és közben óriási az anyagban szenvedett veszteségük. A szerb csapatok sok ágyút és munició-trént árnyék el, hogy azok ne kerüljenek az ellenség kezébe. A szerb veszteségeket, amennyiben azok most felbecsülhetők, magas szerb katonai körök óvatosan 72.000 - 75.000 emberre tessék. Az elsőrangú hadseregformációk, mint az új Timok divízió és a régi Sumadia hadosztály, borzalmas veszteségeket szenvedtek, létszámuk 75 procentjének pusztulásával. A szerb északi hadsereg elvesztett minden kapcsolatot a szövetségesek expedíciós seregével. A fegyverem megmagyarázható okokból már régen nem az a szerb hadseregben, mint amilyen volt a hadjárat elején. A szerb csapatok a végletekig el vannak keseredve a görögök és szövetséges társaik ellen. A „Russkoje Slowo” tudósítója azzal a megjegyzéssel zárja jelentését, hogy a hős szerb nép utolsó kétségbeesett harcát megrendülve és a tehetetlen dühnek azzal a gondolatával kell végignézniük, hogy nem lehet rájuk segíteni és tőlük távoztatni a végzetet.

Helyre állítják a szófiai vasúti forgalmat.

Szófia, november 12. Nis városa csak nagyon kevéssé sérült meg. Lakosságából közel negyvenezer ember maradt a városban. A lakosság örömei fogadta a bolgár csapatok bevonulását, mert a közeli békét reméli Szerbia második fővárosának esete után.

A szerb kormány az utolsó óráig hazugsággal tömté a nép tület, s a többi közt azt hazudta, hogy az angol és francia csapatok utban vannak Nis felé és hogy az oroszok már Szófiához közelednek. A szófia—pirót—nisi vasúti forgalmat négy napon belül helyreállítják.

Fogoly katonáink szenvedése Szerbiában.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Szófiából: Az osztrák-magyar polgári foglyok akik Szerbiából ideérkeztek, nagyon panaszkodnak a bánásmód miatt, amiben részük volt. Nagy részük betegségben pusztult el az internáltaknak. Úszkubból a bolgárok bevonulása előtt a szerbek kétezer osztrák-magyar foglyot magukkal hurcoltak. Ezek sorsa ismeretlen. Csak azok, akik súlyos betegségben

szenvedtek, vagy illet szimuláltak, maradtak vissza a városban és szabadulhattak meg.

Makedónia megszállásával a bolgárok elvégezték feladatukat.

Szófia, november 12. Radoszlavov miniszterelnök felkereste Malinovok, a demokratapárt vezérét, akivel tárgyalásokat folytatott a végből, hogyha egész Makedónia bolgár kézre kerül, még december 28-ika előtt összehívják a szobranját. Az ellenzék azon az állásponton van, hogyha a bolgár hadsereg Makedóniát megszállja, Bulgária tegye le a fegyvert.

Öröm a bolgár Makedóniában.

Szófia, november 12. Grezor Vasilov, a demokratapárt vezetője, aki most tért vissza makedóniai utjáról, a következőket mondott egy újsápirónak:

— A makedón nép, mióta csak gonosz álmából ébredt volna fel. Szinte fők sem tudia lenni, miként történhetett a bolgár csapatok villámgyors előrenyomulása. Ahová csapataink bevonultak, mindenütt újlónó örömmel üdvözölték. Különösen lelkes volt a bevonulás Úszkubbé és a lakosság öröme annyira meghatotta a bolgár trónörökösöt, hogy nem fojtotta vissza kőveit. A város török lakossága pedig szinté tombolt az örömtől. A bolgár csapatok megszállítottak itt 250 osztrák és magyar főnököt, köztük tisztet és katonorvosokat, akiket megható bajlári szíveséggel vettek körül. Egész Makedóniában, Kumanovóig, ahol mintegy husz osztrák és magyar hadifogoly szabadult föl, nem láttuk a szövetséges monarchia egyetlen katonáját sem. Makedónia városai, Velez kivételével, sértetlenek. Hadseregünk mindenütt tömördek zsákmányt ejtett, köztük a lepusztult raktárakban francia és angol származású élelmiszerekészleteket, amelyek már a Szalonikiban partraszállt szövetséges csapatok számára voltak felhalmozva. Az eddigi harcok, amelyeket a franciák ellen vívtunk, erdményesek voltak a bolgár fegyverekre nézve. Az elfogott franciák, köztük párisiak is, kijelentették, hogy ennek a kemény hadjáratnak a nehézségével nem tudnak megbirkózni és hogy számos hadjárata már meg is halt a kimerüléstől. Vasilov képviselő az entenek makedóniai vállalkozását minden kilátás nélkül való frivol játéknak jellemezte.

Bojadjeff tábornok seregnél.

Rotterdam, november 12. A Nieuw Rotterdamse Courant szófiai levelezője a következőket írja Bojadjeff tábornokról, akinek hadserege tudvalevőleg diadalmosan vonult be Nisbe:

Bojadjeff tábornok, akárcsak Zsokov főparancsnok, a fiatalabb törzstisztek közé tartozik, katonai kiképzését nem Oroszországban, hanem Itáliában nyerte. A külföldről való visszatérése óta csaknem kizárólag az ország különböző vidékein szolgált. Bojadjev nem nevezhető különösen jóvialis és behízelgő modoru embernek. Nagyon szűkszavú, ugyszólván sohasem nevet, tekintete éles és átható, hangja kemény, kifejezési módja pedig nyers. A közelebbi ismeretség folyamán azonban kitűnő tulajdonságokat fedezhetünk föl nála. Ismeri az embereit és értékük szerint becsüli őket. Alárendeltséinek meglehetősen szabad kezét enged a cselekvésben, úgy, hogy nála mindenki saját iniciatívája szerint cselekedhet, természetesen a vezér terveinek értelmében. Minden tervét a legteljesebb nyugalommal hajtja végre és ha nem megy minden a legpompásabban is, egyáltalában nem isgul.

How az első balkáni háboru óta milyen sokat fejlődött a bolgár hadsereg, azt Bojad-

jeff tábornok hadseregeinél alkalmam volt megfigyelni. A legénység felszerelése, a lovak és állatok felhasználása, a tűzérési anyag, a trén, az ellátás, a sebesültek ápolása hasonlíthatatlanul sokkal jobb és ugyszólván tökéletes. Az uniformisok egészen új, vastag, rendkívül meleg, vízhatlanná impregnált tiroli lodenhez hasonló szövethől készültek. A Timoknál az első próbát ragyogóan kiállották a bolgár árkászok, a kik a német és osztrák-magyar szövetségesek példáját követvén, három hidat vertek a folyón. A második hidnál Knyazevác mellett különösen nagy technikai nehézségeket küzdöttek le, mert az utolsó pillanatig ellenséges tűzben állottak. Itt ismét bizonyosságát adták a bolgárok csodálatraméító hidegvérőségüknek és szívós, magas kitartásuknak. A bolgár tűzérési minden vonatkozásban jobb, mint a szerböké. Az ökrifogatokkal való vontatás itt is csodákat művel. A lepcsőslyásabb, teljesen felázott terpeken is könnyűszerrel vontatják ezek az állatok az ágyukat és a nehéz szekereket. A trén ugyszólván teljesen ökrös szekerekből áll és annak köszönhető, hogy olyan pontosan tudja követni a rendkívül gyorsan előnyomuló csapatokat.

Az albán felkelők Prizrendben.

Konstantinápoly, november 12. A „Südslavische Korrespondenz” konstantinápolyi híradása szerint felkelő albánok nagy csapata bevonult Prizrendbe. Esszad pasa helyzete súlyosavált. Az albán fölkelőknek a „Tanin” szerint elegendő fegyverük és pénzüjük van. A szerb csapatok, ha Albániába vonulnak vissza, előbb a felkelőket kell, hogy megverjék.

A megmentett újság.

(A harminchármasok a doberdoi fronton.)

Az Aradi Közlöny tudósítói.

Arad, november 12.

A tábori postával érdekes levél jött ma a szerkesztőségbe. Papirián is, boritákián is Olaszország főbb konturokban megrajzolt térképe látható és Róma helyén jókora fekete-sárga zászló lobog hirdette azt a szándékot, hogy addig meg sem állanak katonáink. A levélben sebesült harminchármas katonák: Varga József káplár, Kiss Sándor káplár, Friedmann Hermann köztitéz küldik üdvözlésüket Arad közönségének a feldbachi (Stiria) tartalékkórházból, ahol sebesülten fekszenek.

— Alulírottak, aradi fiuk vagyunk, a harmincharmadik gyalogezredhez tartozunk. Ott harcoltunk a doberdoi fronton július 10-é óta, míg most a nagy támadások alkalmával megsebesültünk és itt fekszünk a kórházban. Tekintetes Szerkesztőség! Amióta itt vagyunk újság még nem volt a kezünkben. Tessék elhinni, hogy a fronton jobb dolgunk volt ebben a tekintetben, mert a tiszturak kiolvasás után rendszeren nekünk adták a lapot. Sőt megtörtént az Aradi Közlöny egy számaért a következő eset: Augustus 28-án nagyon közel álltak az ellenséges srpnellek és gránátok az állásainkhoz. Egy gránát közvetlen a tisztí fedezék közelében esett le. Ekkor az egyik áldott jó hadnagynk elkiáltja magát:

— Fiúk! Az újságom benn maradt a fedezékben! Aki kihozza onnan, az olvassa el legelőbb!

Nosza volt is rá mindjárt vállalkozó, hárman is bementünk érte és megmentettük a magyar újságot. Szegény jó hadnagynk még aznap hősi halált halt. Ő is a harmincharmadik ezredhez tartozott. H. volt a neve. Ilyen dolgot tettük mi egy újságért!

Természetes, hogy a derék aradi vitézek kérésének szívesen tettünk eleget és ma már a feldbachi tartalékkórházba is küldjük napról napra az Aradi Közlönyt épügv, mint valamennyi olyan kórházba, ahol tudományunkkal aradi sebesültek és betegek gyógyulnak.

Jegyezzünk

a harmadik hadikölcsőnre!

Forradalomra izgatnak a russzofilek

(A föderációs gyűlés botránya. — A központi hatalmak barátai belépnek a Bratianu kormányba.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest, november 12.

A románai russzofilek, tehetetlen dühökben most már nem elégsznek meg a király, a Bratianu kormány, a németek, a magyarok és bolgárok szidalmazásával, hanem odáig mennek, hogy nyíltan forradalomra izgatják a népet.

A tegnapi constanzai föderációs gyűlésen, amely keserves fiaskóval végződött, Mille Constantin, az Adeverul és Dimineata hirdető szerkesztője vállalta ezt a szerepet. Olyan beszédet tartott, amelynek vakmerősége minden eddigi felülmul. Egyszerűen odakiáltotta hallgatóságának, hogy elérkezett a forradalom ideje! Delavranceai Barbu erőlesen tiltakozott ezen szenvedélyesség ellen és ennek a tiltakozásnak az eredményeként a constanzai utcai felvonulás szánalmas fiaskóvá vált, dacára az egyes ügynökök azon törekvéseinek, hogy németellenes hangulatot keltsenek.

Tüntetés egy német konzulátus előtt.

Bukarest. Galacból jelentik a bukaresti lapoknak: Kedden éjjel 1 órakor kövekkel és botokkal beverték a német konzulátusi hivatal ablakait. Másnap reggel Gussi Sándor kerületi főnök megjelent a konzulátusi hivatalban és a távollévő konzult helyettesítő titkár előtt sajnálkozását fejezte ki és egyúttal közölte, hogy a tettesek kipuhatólása végett megindították a vizsgálatot.

Koronatanács lesz Bukarestben.

Bukarest. A román parlament megnyitása előtt, amit november 28-ára várnak, itt eiterjedt hírek szerint koronatanács lesz, és a koronatanács döntenek a külügyi politikában ezután követendő magatartásról. A Bratianu-kormány tagjain kívül meghívják a pártvezéreket is, úgy mint Rosetti Carp, Majorescu, Marghioman, Filipescu és Take Jonescu volt minisztereket is. Bratianu a koronatanácsban azt fogja javasolni, hogy a parlament egybehívását halasszák el. Ha azonban a koronatanács a kamara összehívása mellett döntene, akkor Bratianu az első üzenés nagy beszédet mond a külügyi helyzetéről és tevéti a bizalmi kérdést, amivel a kamara elnapolását reméli elérni.

A román képviselők informálása.

Bukarest. Tegnapi délelőtt megjelentek Bratianu miniszterelnöknel a neamtui, mureci, nehedintii, oltii és prahoval kerületek képviselői, kerületi főnökei és polgármesterei. Bratianu miniszterelnök ismertette előttük a helyzetet és a kormány álláspontját, ami ezúttal is egyhangú helyeslésre talált.

Orosz hajók román felügyelet alatt.

Bukarest. A bukaresti lapoknak jelentik Szilisztriából: Azok az orosz hajók, amelyek az osztrák-magyar-német-bolgár hadaknak Szerbiába való betörése után Gruia román kikötőbe menekültek és a román kormány által lefegyvereztettek és lefoglaltattak, ma Szilisztriába érkeztek. Összesen néhány remorkorról, kilenc uszályról, egy gőzösről és egy naszádról van szó, amelyek a háború végéig a romániai dunai hajóraj felügyelete alatt maradnak.

A központi hatalmak barátai a román kormányban.

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója jelenti bukaresti jól értesült helyről, hogy a román kabinet rekonstrukciója küszöbön áll. Bratianu miniszterelnök állása megrendíthetetlen, azonban Kosztinescu, Porumbaru és Radovics miniszterek kiválnak a kormányból és helyükre komolyabb jelöttekként Marghioman, Majorescu Carp, Arion és Badaran neveit emlegetik, akikkel Bratianu napok óta tárgyal. Ha sikerül ezeket megnyerni a kormányzásban részvételre, úgy a román politika a központi hatalmakra nézve kedvező változást szenved.

Filipescuék kudarca Jassyban.

Bukarest, november 12. A Viitorul című kormánylap beszámol arról, hogy a Jassyban a russzofilek által hirdetett népgyűlés elmaradt. A nép hangulata annyira a lázítók ellen fordult, hogy az agitátorok vezetői nem tartották tanácsosnak odamerézkedni. Filipescu és Jonescu már idejében értesültek arról, hogy odaérkezésük esetére egy nagyszabású ellen-demonstrációt készítenek elő és erre lemondták az 5 gyűlésüket. A Viitorul ehhez még a következőket írja:

Egészen kómikusán hangozik az a komüniké, amelyet a russzofilek az Epecában adtak ki, és amelyben megrögződnek azért, hogy elmaradt a gyűlés. Ebből kitűnik, hogy egyszerre valamennyien beteges lettek. A betegségeket szépen felosztották egymás között. Filipescu ágyban fekvő beteg, Jonescu hangszárait megviselte az idő, berögzött és nem tud beszélni, Goga Oktaviannak és Misu Cantacuzionnak pedig kelés támadt a nyakán. Szóval az összes terrorista lemondta az előadást. Az ember azt hiszheti, hogy valami ragályos nyavalya terjedt el közöttük. Mi azt hisszük azonban, hogy ez a kollektív megbetegedés inkább valami diplomáciai csalafintaság. A kis vidéki színészcsoportokról mondiák, hogy kikukucskálnak a függönyön, és ha nincs publikum, akkor nem tartják meg az előadást. Filipescuék is ezt a régi módszert követték. Tehát nem volt előadás. Mindenesetre nagy erkölcsi veszteség ez nekik.

Jassyban egyébként a közvélemény a leghejtározottabbban tiltakozik a russzofili agitáció ellen. Eddig még egyetlen népgyűlés sem sikerült itt. Egész Moldáviában ilyen hangulat uralkodik. Ez a vidék közel van az orosz határhoz és itt tudják, mit várhatnak Oroszors-

szágtól. Itt nem is mernek az agitátorok dolgozni és ha mégis hozzákezdnek, esakhamar abbahagyják. Az 6 területük Bukarest és az Oláhföld egyéb városai.

Jassy, november 12. Az itteni Jasul című újság tegnapi gyászkeretes papíron külön kiadást adott, amelyben elparentálta a korán elhunyt russzofil népgyűlést. A jassyi egyetem számos diákja felvonult a lap szerkesztősége elé, ott előbb csendesen tüntettek, majd kövekkel kezdték hajigálni és bevették a Jasul összes ablakait és egyéb anyagi károkat is okoztak. A helyszínre azonnali rendőrség vonult ki és tizenhét egyetemi hallgatót tartóztatott le. A vizsgálóbíró keresztkérdéseire az egyik diák bevallotta, hogy Take Jonescutól Bukarestből táviratban kértak utasítást arra, hogy tüntessenek a Jasul ellen.

A vajudó Románia.

Milanó, november 12. A Corriere della Sera bukaresti tudósítója Civinini táviratozza lapjának: Az entente-barátok izgatásai, a kormány tárgyalásai, a miniszterelnökök az ország minden részéből csoportonként felhívott képviselőkkel való bizalmas tanácskozásai, azt az impressziót kelteik, hogy Románia ma ugyanolyan napokat él át, mint az elmúlt télen és tavaszon Olaszország. A két országnak, a népek és vezetőinek helyzete, ingadozása, reményei és aggodalmai, várakozása és visszahuzódása egy és ugyanaz.

Nem szavazhatnak a hadbavonult választók.

(A választási elnökök véleménye. — Az új törvény intézkedése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 12.

Az Aradi Közlöny mai száma tudvalevőleg megemlékezett a vasárnap megtartandó időközi városaty választások egyik érdekes problémájáról. A választási elnökök — mint jelentették — dilemmában voltak amiatt, hogy a hadbavonult választók szavazata elfogadható-e? Mivel ez a kérdés még nem nyert tisztázást, a három választási elnök: Steinhardt Mór dr., Parecz Béla dr. és Lukácsy Lajos dr. valószínűleg tanácskozni fog az egyöntetű eltérés felől. Mi ez érdekes ügyben kérdéssel fordultunk a választási elnökökhöz. Steinhardt Mór dr. a következőket mondta:

— Nekem e kérdésben meg van az álláspontom, amelyet a törvényre és a harmónikus gyakorlatra alapítok. Véleményemet azonban nem akarom újságy-nyilatkozatban publikáltatni, mert tudomásom szerint e kérdésben ellentétes álláspontok vannak és én a magam nyilatkozatával nem szeretnék prejudikálni, vagy bárkit is befolyásolni elhatározásában. Ha illetékes helyen kikérik a véleményemet, akkor megmondom azt, ha pedig nem kérik ki, úgy én a magam kerületében álláspontomnak megfelelően fogom a választást vezetni, tekintet nélkül arra, hogy mások milyen gyakorlatot folytatnak.

Parecz Béla dr. kijelentette, hogy ő most tanulmányozza az idevágó törvényeket, utasításokat és így véleménye még nem formálódott ki ez ügyben.

Lukácsy Lajos dr. ma beadványban arra kérte a városi tanácsot, hogy holnap ülésén foglalkozzék a kérdéssel és a városi főújság véleményének kikérése után foglaljon állást az ügy lényegére nézve. Neki különben az a véleménye, hogy az 1913 évi XIV. t.-c. 18. §-a

csak a meghatározott időre fegyvergyakorlatra behívott választóknak engedi meg a szavazást, azonban a bizonytalan időre behívott katonák nem szavazhatnak, még ha ideiglenes fölmentést élveznek is a szolgálataukban.

Ertesztésünk szerint a tanács nem foglalkozik a kérdéssel, mert ilyen alkotmányjogi kérdésekben nem tartja magát kompetensnek. Ezzel kapcsolatban is az egész vitát eldönti az 1913. évi XIV. t.-c. 15. §-a, amely így szól:

„Választói jogát csak az gyakorolhatja, aki a választók névjegyzékébe fel van véve. A névjegyzékbe felvett személy sem gyakorolhatja azonban a választói jogot. 1) ha közokirattal igazolva van, hogy magyar állam-

polgárságát elvesztette; 2) vagy reá nézve a 13., vagy 14. §-ban felsorolt kivételek, vagy kizáró okok valamelyike áll fenn. 3) A fegyveres erőnek az a tagja, aki törvényszabta kötelezettsége szerint fegyver (szolgálati) gyakorlatot teljesít, azon az időn belül, amíg e végből tényleges szolgálatban áll, választói jogát nem gyakorolhatja.

Ebből tehát világosan látható, hogy a katonasághoz bevonult választók nem szavazhatnak. A törvény parlamenti tárgyalása alkalmával kifejezésre is jutott az a vélemény, (amelyet a törvény magyarázó is megakérvá tesz), hogy a lajstromban szereplő katonák az alkotmányjogbiztonság megóvása érdekében nem szavazhatnak.

Hadjárat az angol világbirodalom ellen.

(Kitchener Indiába megy? — Olaszország nem kapható balkáni akcióra. — Az angol blokad meg őrése.)
— Távirati tudósítás. —

Berlin—Páris, november 12.

Gent. Azok a nagyremények, amelyek Kitchener iord római tartozkodásához tűztek, látszólag nem teljesültek. Kitchener ugyan mindent elkövetett, hogy Olaszországot a Balkán-akcióban részvételeire rábírja, de Romából elutazásáig semmi pozitív eredményt nem ért. Kitchener egyiptomi tartózkodása alatt újabb ajánlatokat készít Itt számára is és visszautazása alkalmával Romában megáll, hogy átvizsgálja azokat.

Kitchener végső célja: India.

Berlin, november 12. A Wolff-figyelő newyorki magántudósítója szikratávirattal jelenti: Az Associated Press washingtoni jelentése szerint odaérkezett bizalmas jelentésekben kitűnik, hogy **Kitchener missziójának végoelja India.** Ugyanezen közlések szerint az indiai brit uralom komolyabb zavargásokkal áll szemben, mint amilyeneknek ezeket a brit hivatalos körökön kívül gondolták.

Az angol hadi-kormány bizottság.

London, november 12. Az alsóházban Asquith közölte, hogy a kormány hadibizottsága Kitchener távollétében öt tagból fog állani, ezek: Asquith, Balfour Lloyd George, Bonar Law és Mac Kenna. A bizottság tagjait tanácskozásainál tapasztalt katonai, diplomáciai és tengerészeti szakértők fogják támogatni.

Az angol világbirodalom forog kockán.

Luganó, november 12. Ugy látszik, hogy az entente végre kezdi betátni, hogy az angol világbirodalom léte forog kockán. Az entente lapjaiból világosan kitűnik, hogy az osztrák-magyar-német-bolgár csapatok szerbiai rohamos előnyomulása mennyire megdöbbentette a négyes szövetséget. A blokad át van törve — írja a *Corriere della Sera* — tekete-tehér-vörös zászlók lobognak a Balkánon, ágyukat, puskát, tengeraiattjárókat visznek a Fekete-tengerre, miatt más transzportok a bolgár sikorságról gabonát, Azzia bányáiból rezet szállítanak Németországba és Ausztria-

Magyarországba. Hiábavaló dolog lenne a tényeket palástolni és az események jelentőségét lekicsinyelni.

Megmozdul a mohamedán-világ.

Kopenhága, november 12. A Köbenbavn című kopenhágai lap, amelyet nem lehet németbarátnak nevezni, legutóbbi vezető cikkében ezt írja a hátréi helyzetéről: Az a hír, hogy a berlin—konstantinápolyi út szabadabbá vált, a Földközi-tenger partjain lakó mohamedánság körében élénk mozgalmat idézett elő. Egyiptomtól Marokkóig a benszülöttek Németország ellenségeit a maguk elnyomóinak tekintik és ezért a németeket szabadítókként várják. Ha a központi hatalmak győzelmesen elfnyomulnának Egyiptomig, akkor egész Észak-Afrika lángba fog borulni.

Stockholm, november 12. Az Aftonbladet írja: A németek és osztrák-magyar seregek támadó hadjárata új kereszties háborút jelent Mohamed hívői számára. A kelet mecsotjeiben az igazhívők áhítatos imái szállnak Allahhoz, hogy a protestáns Poroszország és a katolikus Ausztria Magyarország fegyvereit győzelemre vigye. Új kereszties hadjárat kezdődik és ugyanazon az úton halad, melyen annak idején Barbarossa Frigyes vonult Konstantinápolyon át. Most nem a vallásért, hanem a tengeri közlekedés szabadságáért folyik a küzdelem, ennek a szabad utja pedig Szerbián át vezet, melynek határait sehol tenger nem mossa és Sziria meg a Szinai-félsziget pusztaságain át, melyeken csupán a teherhordó teve hatolhat keresztül.

Egy keleti monda szerint a mohamedánokat csak addig nyomják el, míg a gyaurok egymás között összeférnek. A legenda most teljesebbé megy. Sőt Allah többet ad, mint amennyit hívei remélnek. Nemesak egyenletlenség tört ki a hitetlenek között, hanem egy részük az igazhívők segítségére kelt. A muzulmánok eleinte idegenkedtek attól, hogy a lövészárokba bujva, a sors által kiszabott jövő ellen küzdjenek, de Allah odaküldte nekik a németeket, akik megtanították az igazhívőket a modern hadviselés titkaira, megmagyarázták nekik, hogy a fatalizmusuk révén a küzdelemben alul maradónak. Így aztán sikerül a megvetett Törökországnak minden ellenséges támadást visszavernie.

A gyaurok, a kalifa há barátai, ennek fővárosa felé törnek, hogy a törökökkel egyesülve, az elnyomott mohamedánokat fölzab-

dítsák. Az ünnepiesen kihirdetett szent háboru csak azért nem tört ki eddig is az egész mohamedán világban, az orosz és az angol ellen, mert ezek féltő gondnal minden hír érkezését megakadályozták. Indiában megtiltották a lakosságnak, hogy a gyaurok Hindenburg nevét is említsék és ma még is tudja minden mohamedán, hogy ez a név Islam védelmét jelenti. Jámbor zarándokok titkos utakon értesítik híveiket, hogy az igazhívők ügye jól áll. Allah kegyelmes, a dervis ravass és az ország határa igen hosszú. A német seregek Konstantinápoly felé történő előnyomulását nem bírják tovább titokban tartani. Száz évvel régebbi idő óta volt a mohamedán a hitetlen szolgája. Most végre számára is föl fog kelni a szabadság napja.

Tengeralattjárók sikerel Gibraltárnál.

Bern, november 12. A francia tengerészeti minisztérium hivatalos jelentésében jelzi, hogy ellenséges tengeralattjárók behatoltak a gibraltári szorosba és november negyedikén az Ivi-foknál a Dehra és a Calvados francia, valamint az Ionio olasz gőzöst megtorpedózták. A Dehra és Ionio legénysége megmenekült, viszont minden jel arra mutat, hogy a Calvados fődélzetéről senkit nem menthettek meg.

Miért nem ment keletre Kitchener?

London. Az alsóházban Grey rövid nyilatkozatot tett Szerbiáról. Nyomatékosan hangsúlyozta, hogy huza-vona nélkül gyorsan cselekedtek. Anglia rendelkezésre bocsátotta a francia csapatok szállítására szükséges szállítóhajókat.

A Globe elkobzásáról megindult vitában Asquith határozottan tagadta, hogy Kitchener neki, vagy kormánynak felajánlotta lemondását. Kitchener soha egy szót sem szólt lemondásáról. **Szerdán egy komoly hír érkezett a kormányhoz, ez arra indította a kormányt, hogy Kitchener azonnal keletre küldje.** A Ház a 400 millió font sterlingnyi hadihitelt egyhangulag elfogadta.

SPORT.

+ ATE—AMTE. Az őszi szezonnak kétségkívül legérdekesebb és legizgalmasabb mérkőzése lesz vasárnap délután az ATE óvártéri pályáján megtartva. Arad két régi rivális egyesülete kerül egymással szembe, hogy összemérjék erejüket és eldöntsék, melyik csapat tartotta meg régi formáját, mellyel már annyiszép és élvezetes délutánt szerzett a sportszerező közönségnek. Mivel mindkét csapatnak a háboru folyamán többször volt alkalma más ellenfelekkel játszani, de az őszi szezonban még nem állottak egymással szemben, így a győzelem, melyet mindkét csapat a legszebb játéktudásával akar megszerezni, teljesen nyílt. Az AMTE csapata, mely a katonai felmentések következtében komplett összeállításban szerepel, erős ellenfele az ATE jelenlegi reorganizált csapatának, mivel kénytelen a hadba vonult régi tagjai helyett ifjúsági játékosokkal felvenni a küzdelmet, de mint már az eddigi szereplésük bizonyítja, ők is kitűnően megállják a helyüket. A mérkőzés tiszta jövedelme jótékony célra lesz fordítva.

Minden magyar ember adjon kölcsönt, ha a haza kér!

A Jagdkommandant.

(Vaskeresztes Hadikhuszár főhadnagy. — A Nidától a doberdói fennsíkig. — „Néhány kronológiai adat.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

A Hadik-huszárok aradi káderjéhez néhány nap előtt vonult be a harctérről jövet és újból a harctérré készülébe az ezred egyik tisztje. Napbarnított, komoly arcú férfi, a harmincas évek elején jár, de sötét hajába a halántékon már egy-két ősz szál vegyül. Sötét-kék bluzán pedig három kitüntetés: a sigillum laudis, a katonai érdemkereszt és jellegzetes fekete-fehér sávos szalagjával a másodosztályú vaskereszt beszél arról, hogy viselőjük nem eredmény és nem elismerés nélkül küzdött a nagy háboruban. A vaskeresztes aradi tiszt: Gliga Tibor István három huszár főhadnagy, az aradi ezredék közül is kiválóan fényes és szép eredményekkel gazdag háborús hónapokat átélő Hadik-huszárok egyik leendő kesőbb tisztje. Az Aradi Közlöny hí krónikása volt a Hadik-huszárok haditetteinek és beszámolt arról, hogy a hosszú háboruban alig van egy is az ezred tisztikarában, akit többszörösen ne dekoráltak volna. Az ezred szelleme élt azokban az elbeszélésekben, amelyekben a harctérről Aradra érkező Hadik-huszártisztek egyet-mást az ezred véres krónikájából elbeszéltek és ez a szellem az volt, hogy a vitéz, a legfelsőbb elismerésben rokszor részesült huszártisztek rendkívüli és az ezred aranykönyvében külön lapot érdemlő tetteikben nem tudtak egyebet látni, mint egyszerű kötelesség teljesítést. Ez a szellem, a Hadik-huszárok és minden magyar huszár szelleme beszél Gliga főhadnagyról.

A beregmezei előkelő ur és katonacsalád fia, aki szívvél-lélekkel és ideális hittel telt katona, mikor megkértük: mondjon el valamit azokból az eseményekből, amelyekről a mellét díszítő kitüntetések beszélnek, ebben a szellemben beszél, amikor azt mondja:

— Igazán nem történt velem semmi érdekes. Apró epizódok. A nagy háboruban szóra sem érdemesek. Egy pár kronológiai adat az egész, amit mondhatok.

Pedig Gliga főhadnagy egyike a monarchia hadseregében a legérdekesebb tisztnek. A háború folyamán csupa különleges megbízásban vett részt és négy hónapon keresztül: ez év tavaszán, amikor galíciai nagy áttörésünkre készülünk és offenzívánkat végrehajtottuk: igen veszélyes és fontos feladatot töltött be egy újszerű lovashírszerző különítmény élén, mint „Jagdkommandant”.

1914. VIII. 4—VIII. 22-ig — írja fel beszélgetés közben energikus vonásokkal Gliga főhadnagy — arcvonal mögötti tiszt az 1. eskadronnál. Számos járőrlovaglás és VIII. 15-én egy hírszerző különítmény parancsnokságát vettem át, miután a kapitány ellenséges tűzvérségi tűzben elesett a századtól.

A többi úgy kell összeszedni mellé: beszélgetés közben elejtett szavakból és már régebben, a Hadik-huszárok más tisztjeitől hallottakból. A főhadnagy már béke idején mint kitűnő hírszerző és járőrparancsnok ismeretes. A háború kezdetén is mindjárt erre a fontos feladatra alkalmazták ezredénél, amelyhez kevéssel a háború kitörése előtt helyezték át. A Hadik-huszároknak ebben az időben vívott harcainhoz fáradhatatlanul és kitűnően szerzi

a főhadnagy különítménye az ellenségről a híreket és működését hamarosan a signum laudissal ismerik el.

1914. XI. 2—XII. 31-ig arcvonal mögötti tiszt a 3. eskadronnál báró Wimpffen kapitány parancsnoksága alatt. Emlékezetes: a XI. 19-i éjjeli járőrlovaglás Jaworzniánál, összeköttetés megszerzése a német 3. gárda gyaloghadosztállyal Zarkinál. Vormarsch a Nidára XII. 15-én Jendrzejowánál. Matkowieci járőrlovaglás.

Járőrlovaglás. Ezt a főhadnagy úgy mondja, mintha arról szólna: séta a korzón. Valójában: jól végrehajtott egyik a háboruban a legnehezebb feladatoknak. Kipuhatólni az ellenség mozdulatait, hollétét, lehetőleg nem harcra elegendő, hanem kitapogatni az ellenséget, szándékait. Orosz-Lengyelország síkságán, ahol ekkortól kezdve a mai napig is járnak a Hadik-huszárok, nem egyszer találkozik szembe járőrre élén a főhadnagy orosz ellenséggel, felfejlődik harca kis csapatával, de az oroszok kitérnek az összecsapás elől. Máskor a fák között 30—40 lépésre csillannak fel már a kozák pikák, biztosnak, elkerülhetetlennek látszik a fogságba jutás, de a huszárok át vágják magukat.

A németekkel való összeköttetés megteremtése olyan bravur volt, amelyről akkor az ott harcoló szövetséges seregek parancsnokai sokat beszéltek. Hat huszárral megy ki járőrben Gliga főhadnagy. Meg kell szerezni a jobbról is, balról is megszakadt összeköttetést. Minden áron. Egyik oldalról saját csapatainkkal hiányzik a kontaktus, a másikon a németek állnak. Valahol elől, talán már közből is az ellenség. Sötét éjszaka. A hat huszár, élén a főhadnaggal lassan kocog előre. Falut érnek. A huszárokat bakvártélyozza a főhadnagy, maga is lóról száll és elindul egyedül a vaksötét éjszakában. Térkép, kis zseblámpa, iránytű és mindenekelőtt az az érzék, amelyet a muszáj, a „meg kell találnom” éleszt, bizgat, vezet előre. Éjtél után egy óra van. Egyszerre mozgás, emberalakok: a mi vadászaink. A vadász alezredésnél jelentkezik a főhadnagy: az egyik oldalon, a mieinkkel megvan az összeköttetés. A főhadnagy azonban tovább indul a fekete éjszakában megkeresni a németeket. A lengyel föld sáros utjain fáradhatatlanul törtet előre. Hajnalodik. Egy járőr: németek, gárdisták. Magával viszi őket, vissza a faluba huszárjaihoz és hajnali hat órakor jelentkezik a hadosztályparancsnoknál: mind a két összeköttetés megvan. Azt hinnék: apró dolog; de vajon nem-e esata sorsa, előretörtetés sorsa dönt el azaz, hogy ezt az összeköttetést fél éjszaka alatt egy ember, magában meg tudta teremteni. A németek megemlékeztek Gliga főhadnagy tettéről és később, hosszú hónapok múlva az akkor Bécsben tartózkodó Hadik-huszártiszt megkapja a másodosztályú vaskeresztet.

A téli visszavonulásban Hadik-huszárjaink a Nida vonalára húzódnak. Jendrzejowba akkor vonulnak be, amikor még az oroszoknak idejük sem volt elhagyni a városkát. Valami kétezereztíz orosz szorul Jendrzejowba és

többségük fogságunkba is esett. A Nidánál azután megkezdődik a téli pihenő.

1915. III. 1-től—VI. 27-ig Jagdkommandant. VI. 8—16. vormarsch a Visztuláig. Krzeinnél (Sandomiersztől nyugatra 16 kilométernyire) ütközet. Itt esett el báró Wimpffen kapitány. Lövészárók harcok, gyalog járőrök az orosz állásokig éjjelenként.

„Jagdkommandant”. A háború alatt keletkezett, a különleges viszonyokhoz alkalmazott különleges pozíciók egyike volt ez. Dankl tábornok terve szerint alakították meg minden lovasezrednél ezeket a „vadászó csapatokat”. Csupa önként jelentkező válogatott lovashól — tizenhét altisztből és ugyanannyi közemberből — állt a különítmény, parancsnoka is önként jelentkező tiszt lett. Feladatuk a hírszerzésnek minden addiginál tökéletesebb, vakmerőbb, önállóbb keresztül vitele. Harminchat önként jelentkező huszár élén Gliga főhadnagy négy hónapon keresztül bravurral oldotta meg nehéz feladatát. Messze a front előtt, néha harminc-negyven kilométerre előljárva, egészen önállóan operál kis csapatával. Halálveszedelem, elfogatás fenyeget csaknem minden órában. A feladat veszedelmes voltát mi sem mutatja jobban, hogy amikor négy hónap múltán Gliga főhadnagyt távirati parancs a hadügyminiszteriumba hívja (ahol — mint távjelző-tanfolyamot végzett tisztet — egy ilyen osztály élére állítják) utódját a Jagdkommandantságban Horánszky főhadnagyt alig pár nap múltán halálosan találja az orosz golyó és a vadászcsapat ezután önként jelentkező harmadik parancsnoka: Heintz főhadnagy első alkalommal súlyos tüdőfővést kap, amellyel ma is kórházban van.

— Velem is megtörténhetett volna ugyanez — mondja Gliga főhadnagy, — De fatalista vagyok és ugylátszik: nem ez a sors volt megírva nekem.

Akárhányszor az ellenséges drótakadályok közé hatoltak el gyalogos őrszállattal a Jagdkommandant és huszárjai, az oroszok golyózáporában kuszáltak vissza és hozták meg a fontos jelentéseket. Ezekért a szolgálatokért kapta meg a Jagdkommandant a katonai érdemkeresztet.

A vadászó lovasok csapatait utóbb felosztatták. Sok veszéllyel, kockázattal járt a szolgálat és kiválóan reátermett, a hírszerzés osztagját-bíniát érő parancsnok boldogulhatott csak a Jagdkommandant életveszélyes pozíciójában.

VI. 27-én távirati parancsra Bécsbe. Itt lovas távjelző (fényező) osztályt vettem át; reabliroznok, azután bevonultam VII. 25-én Boroevics Arme-Kommandóhoz. VII. 31—VIII. 20-ig a..... hadtestparancsnokságnál a doberdói fensíkon, mint parancsőtiszt. VIII. 20—X. 10-ig pándorfalmai repülőterén. Saját kérelmemre felmentve a pótsszázadhoz bevonulok.

Huszárok a doberdói fensíkon! A gránátok záporos csókjától sebessé tépett sziklarengésben lovasszolgálat: nehéz elképzelni ezt azoknak, akik itthon olvasták a doberdói köpökben vívott rettenetes harcok leírását. A főhadnagy röviden papírra vetett sorai mellé csak annyit mond arról, amit ott látott:

— Nekünk aktív tisztnek mesterségünk, hivatásunk, amit végzünk. De amikor ott láttam a doberdói fensíkon a tartalékos tiszteket huszonnégy óras gránátüzet kiállni, utána

hat-nyolc ellenséges rohamot visszaverni szakaszuk élén, azt gondoltam: ezek egyszerre megérdemelnék valamennyi vitézségi kitüntetést.

Doberdótól repülőtisztai tanfolyamra került a Daxel-hadsereg kiváló Jagdkommandánsa, de a szívvel-lélekkel huszártiszt itt nem találta jól magát; visszatért ezredéhez. Most géppuskás tanfolyamra készül. Karácsonyra rangsor szerint kapitány lesz és valószínűleg megvált a hármas huszároktól, más ezredhez osztják be. De a Hadik-huszárok krónikájában megőrzi Oberleutnant Gliga Jagdkommandant emlékét tettei, azok a „stiklik“, amelyekre akárhányszor úgy indult el, tisztársai úgy bucsuztak tőle, mint akit biztos veszébe látnak menni.

— De reggelre csak beköszöntöttem mindig a tiszti menésiba és még egy karcolás sem ért eddig — mondja nyugodt, hidegvérű hangon a főhadnagy.

Embey Iván választói között.

(A pénzügyigazgató ünneplése. — Választói értekezletek az első és negyedik kerületben.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 12.

Az első kerület választói ma rendkívül népes értekezletre gyűltek össze a Millenium vendéglő külön termében. Az értekezleten, amelyen a kerület színe-java együtt volt, megjelent a választó polgárok hívására maga a jelölt, Embey Iván királyi tanácsos, pénzügyigazgató, akit az egybegyűltek a legmelegebb ünnepeltetésben és óvációkban részesítettek.

Az értekezletet este kilenc órakor Stauber József elnök nyitotta meg.

— Az első kerület választó polgárainak békéjét és nyugalma — mondotta — nem fogja megzavarni külsőleg, mert komoly és számbavehető ellenjelöltünk nincs. Az azonban, hogy ellenjelölt nincs, csak a képviselőválasztásokat egyszerűsíti meg, ahol is ilyen esetben az elnök a választási aktust megnyitva egy óra után belül azt le is zárhatja. A törvény értelmében azonban a törvényhatósági bizottsági tagválasztásoknál az elnök reggel kilenc órakor megnyitja az aktust, amely megszakítás nélkül délután négy óráig tart. Hogy tehát a vasárnapi választáson bennünket semmiféle meglepetés ne érhesen, jelenjünk meg valamennyien, hívjuk el ismerőseinket és barátainkat is, hogy ezzel is dokumentáljuk azt a szeretetet és nagyrabecsülést, amellyel jelöltünk (hosszantartó zajos éljenzés) iránt viseltetünk.

Bedő Arpád dr. hosszabb felszólalásában cáfolja azokat, akik azt állítják, hogy nem kell tisztviselőket küldeni a törvényhatóságba, mert azok ott a tanács előtt hajbókolnak. Bizonyítja, hogy a munkapárt minden egyes tisztviselőjelöltje olyan erős egyéniség, akiről ilyesmi nem tételezhető fel. De különösen nem áll ez Embey Ivánról, aki hosszú és érdemekben gazdag közigazgatási pályáján a tisztesség és becsület tegyverésével vértézve nem egyszer állt szemben magasabb helyről jött véleménynyel, álláspontja mellett ki is tartott, sőt ilyen fegyverekkel felvértezve, győzedelmeskedett is.

Ezután Embey Iván meghatva mondott köszönetet az ünnepeltetésért.

— Amikor megtudtam — mondotta — hogy Arad város első kerületének munkapárti

választói engem tisztelték meg azzal, hogy a megüresedett törvényhatósági tagságra jelöltek, őszintén megvallva, kettős aggodalom fogott el. Az első aggodalom az volt, vajon örökébe léphetek-e én annak a kiváló férfinak nagy tudásával, önfeláldozó munkásságával, aki a munkapárt és a törvényhatóság egyik díszjele és oszlopa volt, aki polgártársai iránti ragaszkodásával, a közügyek iránti szeretetével példát adott, akinek emléke ma már körünkben fogalom s ez a fogalom: Tolnai János. A második aggodalmam az volt, vajon az én erőim, képességeim meg fognak-e felelni a feladatnak, a jogos várakozásnak. Hogy ezen aggodalmak dacára, amelyek nem oszlottak el bennem, csupán elhálleattattam őket — mégis meghajlok akaratom előtt, annak két oka van. Az első az, hogy én egyszerű, de a kötelesség hű katonája vagyok. Ha önként kívánják, legyenek a bizalmuk letéteményesei, akkor a város és polgárság érdekében latba vetem erőmet s szolgálom az ügyet, ha nem is nagy tudással, de becsületes lelkiismeretességgel. A második támaszomat az önként megnyilatkozott ragaszkodásába vetem. Meg vagyok arról győződve, hogy mindannyiszor, amikor a város vitális érdekeiről lesz szó, s kikérem az önként nagyértékű tanácsát, azt nem fogják tőlem megtagadni, engem így támogatni fognak.

— En ezt a megtiszteltetést nem kerestem, ép azért kétszeresen értékes az nekem. Nem tudom, hogy a választás esélyei milyen eredményt szülnék, de biztosíthatom önöket, én nem fogok megváltozni abban a tekintetben, hogy városomat, annak polgárságát mindig szívembe zárom a bármikor, bárhol nyílik arra mód és alkalom, hogy szolgálataikra legyenek, azt meg fogom tenni. Tegye az isten virágzóvá Arad városát, éltesse annak polgárait.

Pecokig nem szünt meg Embey Iván nagyhatású beszéde után a taps és éljenzés, majd Deutsch Izó dr. és Adler Andor szólaltak fel hangszóval, hogy Embey Iván nem a munkapártnak, hanem Arad egész választópolgárságának jelöltje. Pálmay Lajos dr. Embeyt mint embert és mint köztisztviselőt jellemezte s kifejtette, hogy a polgárság tartozik köszönettel Embeynek azért, mert a jelöltséget elvállalta. Végül Stauber József elnök berekesztve az értekezletet újból kérte a választókat, hogy vasárnap minél számosabban jelenjenek meg az urnánál, hogy a győzelem ép oly impozáns legyen, mint a lelkesedés.

A IV. kerület választói ma délután a Millenium különtermében értekezletet tartottak, amelyen Zerkowitz Rezső vezérigazgató és Erdős Dezső főellenőr ünnepelték szép beszédekben az illusztris jelölteket, Just Ferencet és Koromzay Frigyeset. Az értekezlet a választás bizalmi férfiakul Vidéki Gézát Halmay Ferencet választotta meg.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Elítélt korcsmai verekedők. Az aradi kir. törvényszék, mint esküdttörvényszék, ma este ítélt meg a szándékos emberölés büntettségével vádolt Benke Pál és Dani János nagyfokú legények ügyében, akik egy korcsmai verekezés közben Cseszkó József társukat sörösuvegekkel agyonütötték. A bíróság az esküdtek igazmondása alapján Benket másfél évi, Danit hat havi fogságra ítélte.

H I R E K. LEGÚJABB.

Érkezett éjjel 3 órakor.

Budapest. Pancse Doreff budapesti bolgár királyi főkonzul a bolgár kormány parancsára közös hadügyminisztériummal egyetértve utóljára tudatja, hogy minden bolgár tartalékos 19 éves kortól 50-ik életévig a makedóniai bolgárok 20—40. életévig haladéktalanul Bulgáriába tartoznak utazni, mert ellenkező esetben rendőri uton fogják őket elszállítani. Miután a hajózás Orsován át megnyílt, csak ez az út használandó a bolgár tartalékosok által.

Róma. Salandra elnöklésével a minisztertanács két négy órás ülést tartott, amelyeknek lefolyásáról a lapok ezeket jelentik: Orlando igazságügyi miniszter november 21-én Pálermóban politikai beszédet fog tartani, amelynél Salandra és Barzilai is megjelentek. A minisztertanács a külpolitikai helyzettel foglalkozott, különösen abból a szempontból, hogy az **olasz érdekek Albániában ügylátszik vezedelemben forognak.** Elhatározták, hogy az olasz kereskedelmi hajózást az ellenséges tengeralattjárók erélyes üldözésével és támaszpontjaik kikutatásával biztosítják. Elhatározták továbbá, hogy a Lybiai helyzet dolgában is intézkednek. A tengerészeti minisztérium számára 50 millió lira hadikiadást folyósított a minisztertanács, amely végül **az olasz kikötőkben levő német gőzöknél olasz állami magán-szolgálatba való állítását határozta el.**

Pétervár. A Novoje Wremja azt kívánja, hogy a дума behatóan foglalkozzék a munióós bizottságokkal, mert az orosz munióós gyárosok kevésbé dolgoznak a közjóért, mint inkább a saját zsebuk javára.

Pétervár. A Rjecs jelenti: A külügyminiszter a pártok egyes képviselői előtt bizalmas közléseket tett a balkáni helyzetről. A miniszter tevékenységét több oldalról kritizálták. Sasanow mindamellett megmarad hivatalában.

—
Meghívó.

A II. kerületi nemzeti munkapárt nagyválasztmányának tagjait és mindazokat, akik Zimmermann Károly dr. megválasztása érdekében közreműködni óhajtanak, a folyó hó 13-án, szombaton este 9 órakor a Millenium külön termében tartandó értekezletre tisztelettel meghívja

—
az elnökség.

— Kiténtetett harminchármas főhadnagy. Menrath Lajos az Aradi Közgazdasági Bank főpénztárosa, aki egy hónappal ezelőtt a galíciai harcok n súlyosan megsebesült, magas kitüntetésben részesült. Az ellenséggel szemben tanúsított vitéz és bátor magatartásáért megkapta a III. osztályú katonai érdemkeresztet a hadiékítménnyel.

— **Kitüntetés.** A király Karlik István, első honvéd lovas-tüzérszázadost az ellenséggel szemben teljesített kitűnő szolgálatai elismeréséül a hadiékítményes harmadosztályú katonai érdemkereszttel tüntette ki. Karlik István hosszú éveken át szolgált a kis-szentmiklósi 7. lovas tüzérszázadnál és a mozgósításkor itt soron kívül századossá léptették elő. Majd mindjárt a háború kitörésekor a harcra került, ahol a honvéd tüzérséghez helyezték át. Kitűnő szolgálatai elismeréséül hamarosan megkapta a sigoum laudist, a most másodsorú érte a legelőbb hadur kitüntetésére.

— **Volt aradi román hivatalos szabadulása orosz fogságból.** Bukarestből jelentik: Goga Jenő, az aradi Tribuna volt munkatársa, Goga Oktávián fivére, aki mint tartalékos tiszt Galiciában fogságba került, ma ide érkezett. Tizenhárom hónapig Temszkban volt, míg most az oroszok szabadon bocsátották.

— **Változás a rendőrségen.** A városi tanács tudvalevőleg pár nap előtt megbízta Exterde Kálmán báró helyettes főszámvevőt a hatósági élelmiszerüzletek könyveinek vezetésével. Ezzel a helyettes főszámvevő munkája annyi felszaporodott, hogy Variassy Lajos polgármester tegnap kénytelen volt Hank Albert dr. rendőrfogalmazót ideiglenesen a főszámvevőségre áthelyezni. Hank Albert dr. tegnap óta már a számvevőségen dolgozik. A rendőrség büntető osztályán az áthelyezett rendőrfogalmazó munkáját Rátky Béla rendőrtiszt, aki eddig is a büntető osztályon dolgozott, fogja ellátni és beosztották ide még Nyáry László rendőrségédítisztet, aki eddig a főkapitány iktatója volt.

— **Megégett asszony.** Szele Mária hetvenkét éves aradi napszámosnő ma délelőtt a Demeter-utca 108. számú házában levő lakásán kályháján mellé ült és forgácsal tüzet rakott. A könnyen gyuló forgács a kályha körül elszórdott és tüzet fogott. Az öregasszony csak akkor vette észre a bajt, amikor már az égő forgácsból szoknyája is égni kezdett. Pár pillanat múlva a szerencsétlen asszony egész ruhája lángborult és azt csak a javeszékelésre elősiető szomszédok tudták eloltani. A napszámosnőt súlyos égési sebekkel a kórházba szállították.

— **A rézgalic és szénkéneghány.** A Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesületének igazgató-választmánya folyó hó 4-én tartott ülésében elhatározta, hogy úgy a rézgalic mint a szénkéneghány beszerzése ügyében november hó 16-án, (kedden) délelőtt 10 órakor Budapesten a régi képviselőház nagytermében (VIII., Főherceg Sándor-utca 8. szám.) országos nagygyűlést rendez, melyen ezeket a kérdéseket alaposan megvitatja és ezen a szőlőtermelés folytatására, illetve szőlőink fenntartására és így egy óriási értékű nemzeti vagyon megmentésére szükséges ezen anyagok feltétlen beszerzését szorgalmazza. Tekintettel arra, hogy a magyar szőlőbirtokosság elsőrendű életkérdéséről van szó, kívánatos, hogy ezen a gyűlésen a termelők az ország minden részéről és minél nagyobb számban vegyenek részt, mert csakis úgy remélhetjük, hogy kérelmünknek nyomtatéka lesz, ha mi magunk külsőleg és az ügy óriási horderejéérti felelősekre jutunk.

— **Hősi halál.** Vik Béla 33-ik gyalogezredbeli főhadnagy október hó 22-én a hajnali órákban rohamra idült századának élén ellenséges golyó által találva életének 22-ik évében hősi halált halt. Tolmein mellett temették el a hős főhadnagyot, akit szülei Vik János soproni kórházi gondnok és felesége, valamint testvére és menyasszonya gyászolnak.

— **Szerelmi dráma egy szállóban.** Bécsből jelentik: A belváros egy kis szállójában tegnap szerelmi dráma játszódott le. Egy fiatalember és egy nő tegnap este megjelentek a szállóban és szobát béreltek. Tegnap reggel a fiatal pár szobájából a szálló alkalmazottai revolverdörrenést hallottak. Behatoltak a szobába és ott a fiatalembert vérben fekvő holtan találták. Társnője éppen mérget akart bevenni és kisebb mennyiségben ivott is a halálhozó italból, amikor a szálló portésa öngyilkos szándéka végrehajtását megakadályozta.

A nőt beszállították a kerületi rendőrkapitányságra, ahol megállapították hogy V. Szidónia, egy magánbivatalnok hitvese, akinek férje a múlt esztendőben bevonult katonának és azóta orosz fogságba esett.

Míg ura a harcra volt, az asszony megismerkedett egy Böhm Ferenc nevű fiatalemberrel, akivel noha annak jegyese volt, viszonyt kezdett. Szerelmük kilátástalansága bírhatta arra a fiatal párt, hogy együtt menjenek a halálba. Az asszony kérte kedvesét, hogy lölje őt agyon, azután magával végezzen. A fiatalember azonban erről hallani sem akart. Végül abban állapodtak meg, hogy Böhm agyonlővi magát, az asszony pedig mérget vesz be. Így is történt.

A rendőrkapitányságra kihívták a mentőket és az inspekción orvos ellenmérget adott be a heves idegláztól gyötört asszonynak, akit azután a kórházba szállítottak.

— **Adomány a Vörös Keresztnek.** A Vörös Kereszt október 30-án megtartott hangversenyére Just Ferenc Máv. üzletvezető 16 korona felülfizetést adott s nem 10 koronát, mint a megjelent kimutatásba belekerült. Az előadás.

— **Ongyilkosság.** Ma délután fél kettőkor Kovács Julia makói születésű napszámosnő a Mihály-utca 67. szám alatt levő lakásának egyik ajtó vasára felakasztotta magát, mire tettét észre vették, már halott volt. Irást, hogy tettét miért követte el, nem hagyott hátra. Holttestét kiszállították az alsó temető halottas házába.

— **Uj napilap Budapesten.** A háborúval kapcsolatos különleges sajtószolgálat egy új és formájában eredeti politikai napilapot teremtett meg Budapesten. Az új lap első száma november 20-án este fog megjelenni, homlokán egy egészen sajátos, szinte szokatlan címmel: „8 órai Ujság”. A lap címe egyúttal jelzi tehát az új vállalkozás programját is: a késő esti órákban lesz ez a lap a közönség jól értesült ujságja. A 8 órai Ujság egyes számának ára 6 fillér, felelős szerkesztője: dr. Nadányi Emil.

— **Az Aradi Villamosági Részvénytársaság** ez uton értesíti a fogyasztó közönséget, hogy november hó 14-én délután 1 órától 2 óráig úgy a légvezeték, valamint a kábelhálózat mentén az áramszolgáltatás gépkapcsolás miatt szünetelni fog.

— **Nagy szenzációja volt e hétnek.** Az új szabadalmazott légnyomású mosógép „Aerowash” bemutatása, melyet e hét minden délutánján a Fehér Kereszt szálloda éttermében városunk elsőkelő hölgyközönsége érdeklődéssel nézett és figyelt végig. Ma Aradon már ma délután 200 házi asszonyt boldogít az „Aerowash” megkímélve a mosás eddigi kellemetlenségeitől. E világra szóló, a mai drágaságban nélkülözhetetlen háztartási cikkről bővebb felvilágosítással szolgál a kizárólagos képviselő, Magyar Ferenc, Arad, Zrínyi-utca 6. sz. a.

— **Adomány.** Friedmann Sámuel Nagyhalmagyról 20 koronát küldött Tarjáni Rezső dr. rav. tára szánt koszoru megváltása felében a harcra elesettek özvegyei és árvái alapjára.

— **Köhögés és nátha nálunk** ugyan elég gyakori vendég, de — mint számos esetben — nem szabad még sem könnyen venni, mert gyakran súlyos következményekkel jár. Sirolin Roche az a szer, mely, ha a köhögés kezdetétől használjuk, néhány nap alatt megszünteti a ka'arrust. Ajánlatos tehát, hogy ezt a szert, mely minden gyógyszerárban kapható, idejekorán beszeresse minden házi-asszony. 8849

A szerbeken nem segíthet az entente.

(Az angol és francia csapatok szállítása lassan megy. — Lehetetlen az egyesülés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 12

Moraht őrnagy írja a Berliner Tageblattban:

Minden valószínűség szerint a francia csapatoknak a bolgár délnyugati határon és Dél-Makedóniában történt fellépését csak előcsatározásoknak tekinthetjük. A megbízható bolgár félhivatalos jelentések megerősítik, hogy a harc a Krivolac—Strumicától déli vonalon a franciákkal a bolgárok javára alakul ki. A franciák haderejét még nem lehet egész biztonsággal megállapítani, úgy látszik november első napjaiban 50.000 francia volt Szaloniki és a harcér közt szétforgácsolva s magában a harcban huszonezer vett részt, szóval egy gyenge hadtest, amelynek nagyobb része garmati csapatokból állott. Az angolok ezt a hadműveletet úgy látszik egyáltalán nem támogatták. Eddig mindössze 20000 angol hajózott ki Szalonikiban s ezek is csak Gjuvgeci határállomásig jutottak el.

Hogy miért utazik Kitchener erre a harcra, annak mélyebben fekvő okai lehetnek. Nem pedig a francia és angol csapatok teljes együttműködésének biztosítása, a halvaszületett Balkán expedíció megmentése. Azt hiszem. Kitchenernek az a feladata, hogy az egyesült seregeket becsülettel huzza ki abból a csávából, amelyben Dél-Makedóniában vannak, aztán pedig, hogy Görögországra kíméletlenül nyomást gyakoroljon s kényszerítse a Bulgária elleni harcra. Legfontosabb feladata azonban a szukcesszive megérkező „nagy expedíciós sereg” közvetlen vezetése. A hadi eredményektől fog aztán függni, hogy Kitchener, Anglia jelenlegi egyiptomi uralmának megalapozója s a keleti közptengeri angol haderők volt főparancsnoka, meg fogja-e kezdeni működését a török terület ellen is. Ha ez így van, akkor Anglia a „tett emberét” az egyetlen, akivel rendelkezik, arra a helyre küldte, ahol legsebezhetőbbnek érzi magát.

Ebből egyszerűen látszik, hogy milyen erős nyomást gyakorol sikeres balkáni akcióknak s milyent gyakorolhat még. Különböző egy katonailag valóban erős és jelentékeny expedíciós sereg be és kihajózása annyi nehézséggel jár, hogy még hosszú időbe telik, amíg ezek az események bekövetkezhetnek. Ha Szalonikit tekintjük kihajózási helynek, akkor Plymouth és Portsmouth, a legjelentősebb angol behajózási helyek ettől kerekén 3000 tengeri mérföldnyire vannak. Franciaországban Marseilles és Boulogne jönnek tekintetben, amelynek távolsága Szaloniktól 1300 tengeri mérföld. Nem akarjuk elvitatni, hogy Anglia és Franciaország rendelkeznek a szükséges szállítási eszközökkel, csak arra akarunk rámutatni, hogy a gyűlekezés nagyon nehéz s maga a szállítás sem maradhat veszteségek nélkül. Valamikor lord Wolseley, újabban pedig Hanna angol ezredes esz-

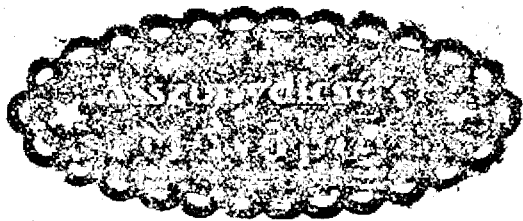
Schicht-mosás — Hadi-mosás

a legolcsóbb, legkíméletesebb és leghatásosabb mosási eljárás:

Áztassa be a ruhát „Asszonydícséret” mosóvizet oldatban néhány órára, vagy egy éjszaka át. Most pedig már csak kevés szappan — a legjobb Schicht-Szarvas szappan — szükséges még, hogy szép fehérneműt kapjunk.

Megtakarít munkát, időt, pénzt és szappant.

Ominol kitűnő szer a kezek tisztításához és surolásnál konyhában és háznál.

Mindenütt kapható!

között számítákokat, amelyek szerint egy 150.000 főből álló expedíciós sereg számára 260 ezres szükséges, ha a hajók átlagos betelgyarapítottságát 10.000 tonnával vesszük. De a hadseregnek legalább háromszor ilyen erősnek kell lennie, ha hatásosan akar működni.

Ha a mostani francia seregvesztések működését előrsi harcoknak tekintjük, akkor a főharcok a bolgár szárny elleni offenzívában fognak nyilvánulni. A bolgár makedóniai sereg eddig a Stip-Koprütü (Valea) Űszakb vonalat foglalta el. Szavashihető híradások szerint a szerbek déli seregeikkel két helyen zárták el a Makedónia legfőbb csúcsába vezető utat: Prileptől északra és Krocavatól északra. Ezzel elzárták a Koprütü-Monasztir és tetonov-monasztiri utat. Prileptől északra már folynak a harcok a szerbek és bolgárok között. Ha a franciák és angolok előnyomulnak, akkor Prilep környékén fejlődnek ki az első komoly harcok. Szóval, végeredményében egy francia—angol offenzíva nem gyakorolhat semmilyen betolyást a keleti bolgár sereg előnyomulására, amely már tuthaladt a Moraván is.

Amióta Kövess és Gallwitz seregei állépták a nyugati Moravát, s amióta Kraljevó és Krusevác kezéinkben vannak, azóta a szerb sereg átlözése egy hatalmas hegyi masszában, folyik, amelyet csak két nevezetesebb út szel át: a nyugati előnyomulási ut Kraljevóból Monasztirba vezet, s keleti Krusevácól Prisztinába. Mind a két ut közvetlen a montenegrói határnál végződik. Eddig még nem ismerhető

fel, hogy vajjon a szerbek a volt szandzsakban fognak-e energikus ellenállást kifejteni. Ha ezt megkísérelnék, legesélyesebb jobbszárnyukat erősen fenyegetné a Kövess-féle hadsereg, amely november 7-én már elérte Ivajnicát, s azóta megtette a fél utat Novibazárig. Ugy látszik, hogy nyugat felé már nem merékülhetnek a szerbek. A bolgár keleti sereg, amely Krivivirnél a miénkkel már érintkezésbe lépett, előnyomult időközben a Binácska-Moraváig, elérte a leskováci medencét, s ezzel elzárta kelet felé a szerbek útját. Nagy gyorsasággal halad a közös operáció végcélia felé.

Fog-Krém
KALODONT
70 Fittér
1880

NEMZETI SZINHÁZ
Szombat, 1915. évi november 13-án:
C. Bériet. **Táncos huzárok.** C. Bériet.
Operette 8 felvonásban.
Kezdete este 7,3 órakor.
Költő és szerkesztő:
Rudavánszky Endre.

Cs. és kir. Katonai élelmezési raktár Arad.

AVISO.

A temesvári katonai parancsnokság hadbiztossága folyó szükségletre **50.000 mm. préselt szalmát**

vásárol.

Szállítási ajánlatok f. é v i n o v e m b e r h ó 15-ig a temesvári katonai élelmezési raktárhoz benyújtandók.

A szállítási feltételek megtudhatóak az aradi cs. és kir. katonai élelmezésiraktár irodájában. 4150 EOTVOS-utca 16., I. emelet.

Mindenféle

nyomtatványok

izléses, osinos kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában, József főherceg-ut 22.

Üzletáthelyezés.

Igen tisztelt megrendelőmet és a nagyközönséget értesítem, hogy az eddig Weitzer János u. 9. szám alatt létezett

KARPELESZ-féle

uri szabó üzlet

Weitzer János-utca 2. sz.

(Minorita-épületbe.) helyeztetett át.

20 kor. kereset egy levélíráseért!

Keresetnek törpe szintársulathoz

fiúk és leányok. Legnagyobb magasság 90 centiméter. Hibátlan külső. Nemzetiség mellékes. Kiképzés ingyen. Jó fizetés, családis bánásmód és ellátás. Előleg kapható. Fizetek minden megfelelő törpe címéért 20 K-át. Rendkívül nagy havifizetést kaphat egy illiputi törpe, ha 60 cm-nél nem magasabb. Leveleket kér Reymetter Arpád Budapest, Városliget. Zeppelin látványosság. 8886

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez

Kalmár József

villanszerelési vállalata Arad, Salac-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

SIROLIN "Roche"

melibetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.
Ki használjon sirolint?

1. Mindenki, aki hosszabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, kik krónikus légcsőgyulladásban szenvednek, sirolint használják.
3. Asztmában szenvedők, kiknek betegségét a sirolin használata jelentősen osztoztatja.
4. Skrofulózisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Kapható minden gyógyszerboltban, ára 4 Korona.

Megtérés (Daemon és ember) Schildkraut-film.

781—1915. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az eddig Reiner Béla által a Weitzer János-utcai leányiskola épületében bérlet helyiségeknek 975 korona hikiáltási ár mellett való bérbeadása iránt folyó év november hó 15-én d. e. 10 óra-kor árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő a kikéltési ár 10%-a késspénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1915. évi november hó 8-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Eladók

zsirt,
szalonnát,
fokhagymát,
diót m/m.-kint,
burgonyát,
vöröshagymát

m/m.-kint és waggonkint, valamint veszek is.

Kalmár Endre
Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.

Hirdetmény

a házbérbjövdelem bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1916. évre való érvénytel kivételével lévén, az ezen fivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminisztérium 1914. évi 110.100. szám alatt kiadott rendeletével az 1915. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt üzte ki.

A házbérbjövdelem bevallására kötelezve van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyontársaság esetén az összes tényleges birtokosok;

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önjoga, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Felhívatnak tehát a vallomásaikra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a városi adóhivatalnál legkésőbb november hó 30-ig nyújtsák be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers bérbjövdele. Nyers jövedelemnek tekintendő együttvéve mindaz amit a bérlő a bérlőtárgy használatára fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, abban az esetben szigorúan büntetetik.

Tájékoztatóul szolgáljon végül, hogy a vallomásaikra kötelezettek bevallás kötelezettsége alól nem ment fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett. Ha a vallomás adására kötelezett a vallomási ívet kiállítani nem tudná, vagy hadba vonulása folytán ezt nem tehetné, a községi vagy városi közegek kötelesek a vallomási ív kiállításánál hivatalból díjtalanul segédkezni, illetőleg a tollba mondott vallomás alapján a vallomási ívet a fél nevében kitölteni, s ennek megtörténtét hivatalból igazolni. Ugyanezt az eljárást kell követni abban az esetben, ha a bérlők a vallomási ívet szabályszerűen kiállítják, de a hadba vonult vallomásaikra kötelezett fél azt alá nem írhatja. A segédkezésnek megtagadása minden egyes esetben 5-50 K.-ig terjedhető bírsággal büntethető.

Kelt Arad, 1915. évi október hó 28-án.

Városi adóhivatal.

Olcsó pénzért

Jól világítani csak villanyjal lehet.

Mindennemű villanybevezetést, csillár át-szerelést a legjutányosabban vállal

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság-tér 5-6.

Telefon sz. 96.

A szépségápolás titka a használandó szépfőszerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, festszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

A szájüreg desinficiálásánál, valamint a torokbetegséget előidéző

bacillusok előlésénél, amely különösen gyermekeknél rendkívül fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem nélkülözhető a **Formodor tablettá.**

Egy tveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüregot desinficiálja, utólsé igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencőnek 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO” folyadék és Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utastással 1 korona. Peppo-hintőpor ára utastással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Ha izletes és jó mézes süteményeket szeret, úgy látogassa meg a Szabadság-téren URANIA épületben levő mézeskalácsos üzletemet, ahol finom gyümölcskenyeret és teasüteményeket is nagyban és kicsinyben legjutányosabban nagy választékban árulok. Hadbavonultaknak leg-
kedvezőbb küldemény. Szives pártfogást kér, kitűző üsatelettel.

Weichelt János, mézeskalácsos

